

Savivaldybių žinios

Nr. 4 (894) 2021 m. balandžio 24 d. Išeina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2021

VARTAI Į 1000 EŽERŲ IR TEKANČIOS SAULĖS KRAŠTĄ – AUKŠTAITIJOS REGIONĄ 2–13 p.

Žalioji Lietuvos
viršūnė – Anykščiai.

Pažink Šventosios
upę ir takus.

NAUJAJAM EUROPINIAM BAUHAUZUI – GEROSIOS KAUNO PATIRTYS	19 p.
PASAVILIO LIETUVA: LIETUVIŲ KALBOS PUOSELĖTOJA BOSTONE	26–27 p.
SOCIALINIS DIALOGAS NE MADA, O REALYBĖ	32–33 p.
REGIONINĖ POLITIKA: NUO KVAZI IKI REALAUS REZULTATO	36–37 p.

Nikolajus GUSEVAS
*Utenos regiono plėtros tarybos
pirmininkas, Zarasų rajono meras*

*Zarasų vizitinė kortelė –
apžvalgos ratas virš Zaraso ežero.*

UTENOS REGIONAS – PRIORITETINIS LIETUVOS TURIZMO PLĖTROS KRAŠTAS

Petras IVANOVAS

PIRMIEJI SAVARANKIŠKOS TARYBOS ŽINGSNIAI

Šalyje regionų politika seniai reikalavo kardinalių pokyčių. „Apie tai buvo kalbama, bet sprendimų nebuvo, nuo ko kentėjo regionai. Masinėse informacijos priemonėse Zarasų ir kitų atokių rajonų savivaldybės dažnai kritikuojamos už socialinius ekonominius rodiklius. Pateikiama nemaloni statistika: didžiausias nedarbas, mažiausias atlyginimų vidurkis ir kt. Perskaitę tokią statistiką, visi akis nukreipia į rajono valdžią. Peršama mintis ir formuojama nuomonė, kad šiame rajone prastai dirba savivaldybės institucijos. Rajono valdžia gali iš kailio išsinerti, tačiau šių rodiklių žymiai į priekį nepastums“, – sako Utenos regiono plėtros tarybos pirmininkas, Zarasų rajono meras Nikolajus Gusevas.

Savivaldybių vadovai ragino šalies vadovus leisti patiems savivaldybininkams pasinaudoti Europos Sąjungos parama ir suteikti galimybes pačioms investuoti į ekonomikos gaivinimą. „Buvo įtikinėjama, kad atgaivinus ekonomiką sumažės regionų atskirtis, kad gerės viešųjų paslaugų kokybė. Nesuteikdama savivaldybės teisės pačioms investuoti, Lietuva rizikuoja prarasti dalį Europos Sąjungos paramos, kuri labai reikalinga regionų gyventojų gyvenimo gerinimui, – mintimis dalijasi tarybos pirmininkas. – Priimtas Regioninės plėtros įstatymas – tai tik pirmasis žingsnis į regionų savarankiškumą. Regionų taryboms suteikta galimybė decentralizuotai įgyvendinti regioninę politiką, joms suteikta daugiau galių. Regiono plėtros taryba savarankiškai veikia tik pirmuosius mėnesius. Šiuo metu iš esmės buvo sprendžiami organizaciniai klausimai.

Platesnius apibendrinimus kol kas daryti sudėtinga, tačiau regiono plėtros tarybos veiklos pradžia yra optimistinė. Mes žinome – regioninė politika planuojama ir įgyvendinama regione. Todėl planuojame kalnus nuversti. Suprantama, gerai, kai suteikiamos tokios galimybės, bet teisės uždeda ir didesnę atsakomybę. Gavę regionui skiriamas lėšas, imsime konkrečių darbų. Jau dabar regiono tarybos nariai planuoja veiklos gaires, kurių įgyvendinimas keis regionus ir investicijų naudą pajus visi gyventojai. Dabar mes atsakingi už regionus, jų dabartį ir ateitį ir jų politiką tikimės įgyvendinti konkrečiais darbais.“

KRYPTĮ LEMIA IŠTEKLIAI

„Utenos regionas yra prioritetas Lietuvos turizmo plėtros regionas. Mūsų krašte yra gausu turistinių išteklių ir yra galimybės plėtoti darnųjį ir kultūrinį turizmą, išsaugant natūralią gamtinę ir kultūrinę aplinką. Unikalus Utenos regiono gamtiniai ištekliai nustelbia gausų ir nemažiau unikalų kultūrinį potencialą, kuris yra mažai viešinamas. Kol kas aktyviai neformuojamas krašto turistinis įvaizdis. Tad šioje srityje mūsų laukia daug darbų, – krašto galimybes apibūdina Nikolajus Gusevas. – Nepakartojamo grožio vietų yra Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Zarasų rajonuose. Pastaruoju metu regioną stebina ir Visagino miestas. Visaginiečiai sulaukia turistų iš visos šalies. Juos domina ne tiek šio krašto gamta, kiek Ignalinos atominė elektrinė. Turistų srautai veržiasi į atominę elektrinę, o tai miestui ir savivaldybei kelia naujų iššūkių, kuriems jis nėra pasiruošęs. Būtina siekti, kad turistus viliotų ne vien atominė elektrinė, bet kad jie apstotų ir mieste. Tokį uždavinį kelia Visagino savivaldybė, šiuo metu įgyvendinanti turiz-

mui svarbius projektus. Šalyje gerai žinomas Anykščių rajonas. Anykštėnų kraštas priklauso prioritetiniam Rytų Aukštaitijos turizmo plėtros regionui. Graži gamta, gilios kultūrinės tradicijos traukia žmones iš įvairių Lietuvos vietovių. Pastarieji metai vystant ir plėtojant turizmą anykštėnams buvo sėkmingi. Medžių lajų takas tapo populiariausiu lankomu objektu rajone. Prieš penkerius metus Medžių lajų tako projektas laimėjo Jungtinių tautų Pasaulio turizmo organizacijos nominaciją. Tako atidarymas suteikė didelį postūmį turizmo plėtrai: padidėjo turistų srautai ne tik į Anykščių šilėlį, bet ir į kultūros ir gamtos paveldo lankytinus objektus bei pramogų vietas, kūrėsi ir plėtėsi apgyvendinimo ir maitinimo įmonės. Turi savų pasiekimų Ignalinos, Molėtų ir Zarasų rajonų savivaldybės. Svarstydami regiono vystymą, tarybos posėdžiuose akcentuojame, kad visos regiono savivaldybės vystytųsi tolygiai. Regiono savivaldybės turi tiek savo, tiek regiono, tiek nacionaliniu mastu reikšmingų kultūros paveldo objektų. Būtina, kad kiekvienas memorialinis, dailės, architektūrinis, sakralinis, istorinis, archeologinis, kraštovaizdžio, gamtos paveldo ir kt. objektas domintų turistus, jie turėtų galimybę su juo susipažinti.“

Utenos regione yra Anykščių, Zarasų miestų, Ignalinos miesto ir Strigailiškio bei Palūšės kaimų dalių kurortinės teritorijos. Kiekvienos savivaldybės uždavinys – gerinti infrastruktūrą turistams ir siekti kurorto statuso.

„Manau, siekiant kurorto statuso, savivaldybės turėtų ir privalėtų paremti regiono plėtros tarybą. Tikiu, kad į šį tikslą ir orientuosime projektus. Sieksime išsaugotą gamtos ir sukurtą kultūros vertybių paveldo lankomumo ir žinomumo didinimo bei jo, kaip prioritetingo turizmo regiono įvaizdžio, gerinimo per tradici-

nės šventės, amatus, šiuolaikinį meną, urbanistikos paveldą. Jau šiandien matome šviesesnę regiono perspektyvą. Tapę savarankiškais greičiau pajusime, kad visa projektinė veikla sukurs papildomą naudą ir pagerės Utenos krašto kultūrinę, socialinę ir ekonominę situaciją, – lūkesčiais dalijasi pašnekovas.

ZARASAI – ĮSPŪDŽIAMS, SKONIUI IR SVEIKATAI

Turistiniais ištekliais turtingas Zarasų rajonas rengiasi po karantino sulaukti turistų susidomėjimo. „Tikimės, kad šių metų kurortinis sezonas prasidės laiku ir visi kartu galėsime džiaugtis mūsų kurortinės teritorijos unikalia gamta ir vietos turistinių ir kultūros paslaugų teikėjų siūlomomis naujovėmis, – sako Zarasų rajono meras Nikolajus Gusevas. – Mūsų ežerų ir miškų kraštas turi ką pasiūlyti turistams. Svečiai galės ne tik pasigrožėti mūsų gamta, kultūros paveldu, istoriniais paminklais, paragauti vietos gamintojų produkcijos. Aktyvus ir pasyvas poilsio mėgėjas Zarasai pasitinka išgražę, parengę naujas ir įdomias paslaugas. Kiekvienas turistą aplanko Zaraso ežero Didžiąją salą. Ji yra nepakartojama miesto pramogų erdvė, kuri jau kelerius metus garsėja įrengtu vandenlenčių ir batutų parku Wake Inn ir Water Inn Zarasai, žaidimų aikštelėmis, pramogų ir poilsio zonomis. Pasitikdami vasarą, modernizavome Zaraso ežero salos Mažojo slėnio kultūrinę erdvę. Čia dabar sudarytos išskirtinės galimybės organizuoti šiuolaikinius lūkesčius atitinkančias veiklas tiek uždarose (uždara salė), tiek atvirose (amfiteatras pušyne) vietose. Čia bus užtikrinta kultūrinių paslaugų įvairovė – koncertai, parodos, ekspozicijos, švietimo ir edukaciniai renginiai. Šį sezoną čia vandenlentinius pradžiugins naujos šokinėjimo figūros. Jas galės išmėginti tiek šio sporto mėgėjai, tiek ir profesionalai. Neliks nuskriausti ir pasyvas poilsio dalyviai. Jiems parengta sezono naujiena. Poilsiautojai ir turistai, norintys ramaus poilsio gamtos apsuptyje, galės pasivaikščioti pėsčiųjų takais Zaraso ežero pakrante. Takai drieksis aplink visą salą. Jau prasidėjo esamų pėsčiųjų ir dviračių takų atnaujinimas ir naujų įrengimas, kuriamos supynių parko bei poilsio ir laisvalaikio zonos.“

Zarasai – miestas ne tik poilsiautojams, bet ir sportuojantiems. Septynių ežerų miestas, kaip teigia meras, tikras rojus vandens sporto entuziastams. „Be vandenlenčių parko, čia turistai atras atvirąjį baseiną su dešimties metrų aukščio šuoliu į vandenį tramplynu. Šiemet čia bus baigtos tvarkyti viešosios erdvės ir įrengta aktyvus poilsio infrastruktūra. Įgyvendinant

projektą bus kompleksškai sutvarkytos Zarasaičio ežero teritorijos viešosios erdvės: atnaujinti esami ir įrengiami nauji pėsčiųjų ir dviračių takai. Bus sutvarkyta paplūdimio tinklinio aikštelė. Antram gyvenimui prisikels ir paplūdimys. Jis bus ne tik sutvarkytas, bet ten bus iškirsta dalis senų medžių, krūmų ir pasodinti nauji. Prie Zarasaičio ežero taip pat bus įrengta aktyvus poilsio infrastruktūra: lauko treniruokliai, vaikų žaidimų aikštelė, piknikų zonos. Taip pat – mažoji architektūra: suoliukai, dviračių stovai, šiukšliadėžės, persirengimo kabinos, – pasirengimą turistiniam sezonui pristato meras. – Gegužės mėnesį miesto svečius ir zaraiskius pakviesime į naują Sporto ir sveikatingumo parką, įrenginjamą šalia kempingo „Zarasai“ ir pritaikytą neįgaliesiems, šeimoms, jaunimui, vaikams. Laipynių parko lankytojai suras ne tik 80 kliūčių ruožą medžiuose, bet ir skrydį lynais pirmyn ir atgal į šalimais esančią Putinų salą, treniruoklius, neįgaliesiems žmonėms skirtą taką ant žemės ir... medžiuose. Zarasų turizmo ir verslo informacijos centras kartu su Zarasų rajono savivaldybės administracija sėkmingai įgyvendina Sporto rėmimo fondo finansuojamą projektą „Socialinės integracijos didinimas per sportinę veiklą. Miesto svečiai Zarasuose turės galimybę išsinuomoti paprastus ir elektrinius dviračius, paspirtukus ir pasivažinėti po Zarasų miestą ir jo apylinkes.“

Atvykusius į Zarasus meras kviečia apsilankyti Didžiojoje saloje, pasisvečiuoti prie Apžvalgos rato, nuvykti prie senolio Stelmužės ažuolo. „Stelmužėje turėsite progą apsilankyti ir bažnytinio meno muziejuje, susipažinti su originaliais jo eksponatais. Kiekvienas svečias gerų įspūdžių patirs Zarasų krašto muziejaus ekspozicijos salėse. Originali Tiltiškių vandens malūne yra senoviškų radijo aparatų kolekcija. Joje nuo seniausios detektorinio radijo imtuvo, vienos pirmųjų garso laikmenų gramofoninės plokštelės iki Kauno radijo gamykloje gamintos magnetolos, – Zarasų rajono išskirtinumą pristato meras. – Gražutės regioninio parko lankytojų centras kviečia į Vidos Žilinskienės įkurtą „Jūrų muziejų“. Tai bene labiausiai nuo vandenyno nutolęs jūrų muziejus. Šiame muziejuje unikali per 50 metų kaupta jūros gyvūnų, spalvingųjų koralų, kriauklių, suvenyrų ir fosilijų kolekcija. Joje per 4000 eksponatų. Salake savo didingumu ir masyvumu svečius užburs Švenčiausiosios Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčia. Šis didžiulis pilkų tašytų akmenų statinys ryškiai išsiskiria iš vietos kraštovaizdžio. Daug naujo, naudingo ir įdomaus sužinosite kalbininko

Kazimiero Būgos, poeto Antano Vienažindžio memorialiniuose muziejuose, poeto Pauliaus Širvio gimtajame name. Zarasų kraštas turi ką parodyti ir kuo pasidžiaugti.“ Priimti svečius yra pasirengusios kaimo turizmo sodybos. Jų rajone daugiau kaip 60.

Meras pažymi, kad pastaraisiais metais augo maitinimo įmonių skaičius. „Zarasų mieste veikia kelios maitinimo įstaigos: miesto centre rasite restoraną „Monopolis“ ir šalia esančią kavinę „Resto Bazar“. Lankytojas duris atvėrė naujai atsidaręs Bistro Zarasai ir konditerijos parduotuvė „Lietaus sodai“, kur galima įsigyti vietos gamintojų produkcijos. Šalia Lietuvos – Latvijos valstybinės sienos įsikūrusi kavinė „Du drambliai“. Taip pat svečių lauks kavinės „Svaja“, „Idilija“. Tiltiškių malūno lankytojai galės padegustuoti mūsų krašto gėrimų ir patiekalų...Šiais metais Zaraso ežero Didžiojoje saloje atsідarys antra lauko kavinė, – kad iš Zarasų alkanas neišvyksi užtikrina meras. – Zarasų krašte yra daug vietų, kur svečių gomurį palepins autentiškų patiekalų skoniai. Verta pabuvoti Šlyninkos vandens malūne. Čia paragausite šviežiai keptos duonos, razavų blynų. Malūno šeiminkai ir darbuotojai pateiks gausų kulinarinio paveldo meniu ir galėsite paragauti daug aukštaitiškų patiekalų. Čia rengiamos duonos kepimo edukacinės programos ir ekskursijos. Senovės Šlyninkos vandens malūne, kurio istorija prasidėjo prieš tris šimtmečius, ir dabar sukasi girkas. Tiesa, jas suka ne Nikajos upės vanduo, o elektra. Čia turėsite progą įsigyti šiame malūne sumaltų miltų. Siūlyčiau nepravažiuoti pro šalį ir apsilankyti UAB „Emerta“. Ši įmonė augina afrikines sraigės ir jas perdirba. Sraigių augintojai įsikūrę netoli Salako. Bendrovės darbuotojai priima lankytojų grupes į sraigių ūkį. Pažintinės ekskursijos metu turistai supažindinami su sraigių auginimo ypatumais, aprodoma kur ir kaip auginamos sraigės. Čia galėsite susipažinti ne tik su sraigių auginimu, bet pasmagurianti egzotiškais patiekalais. Įmonėje veikia užsakomoji sraigių degustacija. Tai unikali paslauga, kai klientas gali užsisakyti sraigių degustaciją į namus, biurą ir į bet kurią kitą vietą.

Mūsų krašto svečius sudomins ir vyno degustacija Gintaro Sinkaus vinyrinėje. Čia būsite nustebinti kitokiu požiūriu ne tik į lietuviškos virtuvės skonius, bet galėsite degustuoti dešimties rūšių vynus. Šioje mažojoje bendrijoje, pasitelkus geras europines vyndarystės tradicijas ir asmeninius atradimus, vynai gaminami iš natūralių, kruopščiai atrinktų vaisių ir uogų.“

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT-11347 Vilnius,
el. p. info@savzinios.lt, interneto svetainė www.savzinios.lt
Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Girklys, tel. 8685 39452,
Facebook savzinios levi Cataldo, cataldoieva@gmail.com

Spausdina AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
www.spauda.com
ISSN 1392–2467

Mūsų partneriai
STRUCTUM
Mano Kraštas

Labirintų parkas kasmet pasipildo vis naujais atrakcionais.

KURORTO STATUSO LINK ANYKŠČIAI ŽENGIA TVIRTU ŽINGSNIU

Sigutis OBELEVIČIUS
Anykščių rajono meras

Silvija SAKEVIČIŪTĖ

REGIONŲ TARYBA DAR APGAUBTA NEAIŠKUMAIS

„Man pačiam teko kartu su mūsų savivaldybės Investicijų ir projektų valdymo skyriaus specialistu priimti atsakomybę rengti pirmuosius dokumentus, organizuoti Utenos regiono plėtros tarybos direktoriaus konkursą, tad galiu pasakyti, kad kol kas daug neaiškumų, – teigia Utenos regiono plėtros tarybos pirmininko pavaduotojas, Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius. – Pati mintis dėl regionų plėtros tarybos decentralizavimo gera, tačiau toliau viskas priklausys nuo Vidaus reikalų ministerijos, kitų ministerijų, nes, kaip ilgametė patirtis rodo, jos labai sunkiai atsikrato noro valdyti, centralizuoti. Kartu tai priklausys ir nuo pačių merų, nuo jų gebėjimo tartis dėl bendrų regioninių projektų. Daug kas priklausys nuo to, kokios galios bus suteiktos taryboms (kolegijoms), pvz., ar galės kolegija „stumdyti“ pinigus iš eilutės į eilutę? Antra vertus, gąsdina pasigirstantys siūlymai, kad kolegijos sprendimai turės būti derinami su visuomeniniais partneriais. Gal mintis ir nebloga, bet tai turėtų būti daroma operatyviai, kad neišsitemptų sprendimų priėmimo laikas.“

Pasak pašnekovo, vilčių teikia, kad šią sritį

kuruoja vidaus reikalų viceministras, buvęs kolega regionų plėtros taryboje Arnoldas Abramavičius, žinantis problemą iš vidaus.

Tarybos veikla, kaip teigia meras, tik prasideda. Tik prieš savaitę įvyko pirmasis kolegijos posėdis, tad iki šiol niekas nėra aptarta. „Nežinia ir kokiomis sumomis disponuosime. Pavyzdžiui, turime seną idėją siaurojo geležinkelio pylimu nutiesti dviračių taką nuo Rubikių iki Utenos, iš Utenos pasiekti Tauragnus ir sujungti Anykščių regioninį parką su Aukštaitijos Nacionaliniu. Tačiau tokiam projektui įgyvendinti vargu ar regioninių lėšų neužtektų, gal tai galėtų būti nacionalinės svarbos projektas“, – svarsto meras.

TURIZMUI PATRAUKLUS ANYKŠČIŲ UNIKALUMAS

Praejusieji metai parodė, kad pandemija sustiprino vietinį turizmą. To tikimasi ir šiais metais, tad Anykščių rajono savivaldybė imasi vis naujų sumanymų.

„Pernai duris atvėrė Okuličiūtės dvarelis, įsikūręs Anykščių miesto centre, ant Šventosios upės kairiojo kranto, jau tapęs pamėgta vieta šeimų turizmui. Yra nauja V. V. Landsbergio idėja Niūronyse, šalia Arklio muziejaus įkurti ir literatūros personažo arklio Dominyko valdas. Labai įdomus apie 2 mln. eurų vertės projek-

tas vystomas Tiltų gatvėje. Projektas apjungia verslo, kultūros ir turizmo idėjas. Projektu siekiama perteikti unikalų Anykščių miesto charakterį, sukuriant šiuolaikinės architektūros erdvę ir suteikiant miesto vartams teritorijos vientisumą“, – turizmo plėtrai skirtus projektus pristato Sigutis Obelevičius.

Šiais metais, kartu su Latvijos bičiuliais iš Daugpilio, vykdomas kitas įdomus ekologinis projektas, kurį įgyvendinus Anykščių rajono vaikai galės nuotoliniu būdu stebėti Daugpilio zoologijos sodo gyventojus. Labirintų parkas kasmet pasipildo vis naujais atrakcionais ir jau tampa minidisneilendu.

Laikas keičia turistų poreikius. Jei anksčiau buvo orientuojamasi į lankytinus objektus, dabar kraštą pažinti stengiamasi ir per skonių, ir per veiklą.

„Prieš kelerius metus atidarius Medžių lajų taką, turistų srautai susidūrė su maitinimo įstaigų stygiu. Į tai verslas greitai sureagavo ir dabar Anykščiuose galima rasti kavinių įvairiausiems skoniams, nuo tradicinių iki lėto maisto, itališkų patiekalų, popžvaigždės Jazzu restorano, Anykščių vyno degustacijų, – pasakoja Anykščių rajono meras. – Ne ką mažesnė ir veiklų pasiūla. Anykščiuose galima ne tik pasivaikščioti Šventosios pažintiniu taku, lajų ar basų kojų takais, bet ir pasivažinėti kartin-

Šalia Medžių lajų tako, atidarytas kabantis pėsčiųjų ir dviračių tiltas per Šventąją.

Žirgai - neatsiejama Anykščių dalis.

gais, siauruku, karieta, autotraukinuku, leistos vasaros rogėmis, jodinėti žirgais, laiką leisti įvairiose edukacinėse programose, kurias siūlo A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko muziejus Mindaugo laikų priepilyje, Arklio muziejaus amatų centre, angelų muziejuje, privataus sektoriaus paslaugų teikėjų siūlomose pramogose. Okuličiūtės dvarelyje, pavadintame Istorijų dvareliu, laukia įvairios edukacijos vaikams ir galimybė išgirsti gyvą vaiduoklį. Anykščių šilelyje, šalia Medžių lajų tako, atidarytas kabantis pėsčiųjų ir dviračių tiltas per Šventąją, suteikiantis galimybę dviračiu pakeliauti ne tik kairiuoju, bet ir dešiniuoju upės krantu.“

Taigi Anykščių rajonas, kaip ir kiti turizmą plėtojantys rajonai, rengiasi vasarai, vildamiesi, kad bus pasibaigęs karantinas ir Lietuvoje bus galima laisvai keliauti. Tai lūkesčiai. O kol kas, kaip teigia meras, turizmo sektorius merdi. „Mūsų viešosios įstaigos – Anykščių turizmo ir verslo informacijos centras, menų inkubatorius, baseinas – yra prastovose, labai sunkioje finansinėje situacijoje, tikisi paramos iš Vyriausybės. Panaši situacija ir privačiame sektoriuje. Viliuosi, kad pasikartos praeitų metų situacija, kai atsilaisvinus karantinui, Anykščius užplūdo turistai ir sektoriaus pajamos beveik pasiekė 2019 metų lygį“, – lūkesčiais dalijasi Sigutis Obelevičius.

VYŠNAITĖ ANT TORTO – KURORTO STATUSAS

Meras neslepia užsibrėžto tikslo – siekti, kad Anykščiams būtų suteiktas kurorto statusas. „Tai yra strateginis rajono tikslas ir jį pasieksime. Tiesą pasakius jau buvome pasiekę, t.y. prieš bene trejus metus įvykdėme ekonomikos ir inovacijų ministerijos keltus reikalavimus kurorto statusui gauti, dokumentus įteikėme tuometiniam Turizmo departamentui, tačiau vietoje statuso gavome tuometinio ekonomikos ir inovacijų ministro Virginijaus Sinkevičiaus pasirašytus naujus, didesnius reikalavimus. Turbūt kurorto statusą gautume ir teismo keliu, nes įsakymas buvo jau po to, kai mes reikalavimus įvykdėme, tačiau, tikiuosi diskusijos su naująja ministre dėl kai kurių perteklinių reikalavimų. Kartu ir toliau dirbame šia linkme ir labai norėčiau trečių mero kaden-

ciją pabaigti su vyšnaite ant torto – Seimo sprendimu, suteikiančiu Anykščiams kurorto statusą“, – ryžto nestokoja meras.

Paklaustas, kur Anykščių krašto patrauklumo paslaptis, kad čia tokia sanauja žymių žmonių, meras susimąsto: „Manau, kad ta paslaptis yra gera geografinė padėtis, nuostabi gamta, čia gyvenę ir kūrę žmonės, pirmiausia vyskupas Antanas Baranauskas. Gali būti, kad ir istorinis momentas, nes Anykščiuose nebuvo baudžiavos, čia gyveno laisvi karališkieji valstiečiai, mokėję duoklę Lietuvos karaliui. Visa tai, matyt, ir traukia kūrybingas asmenybes, o šios – kitas asmenybes... Tad dabar Anykščiuose gyvena ar bent jau vasaras leidžia jau apie šimtas, o gal ir daugiau menininkų. Paskutiniai įdomesni atvejai – Anykščiuose įsikūrė viena iš garsiausių šalies dizainerių Jolanta Rimkutė, rajone gyvena, kuria menininkas iš Belgijos Renė Maes.“

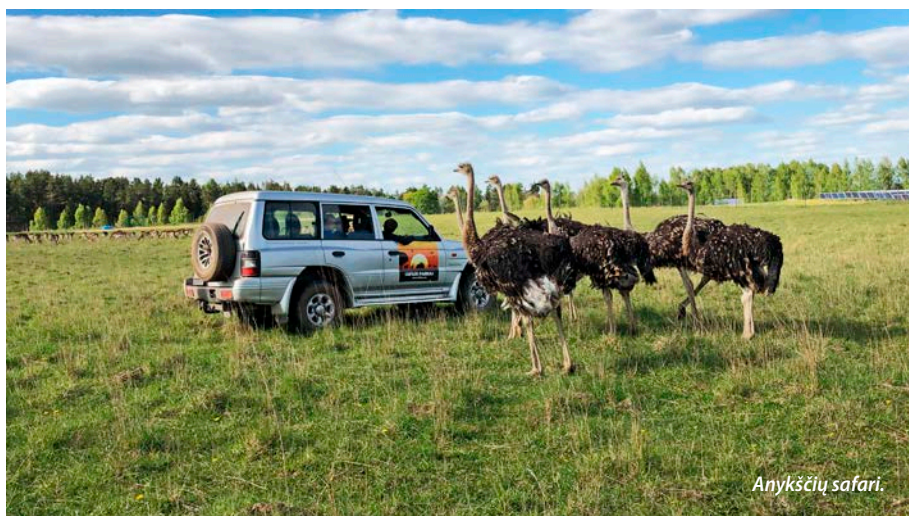
IŠŠŪKIS, KURIS VADINASI PANDEMIJA

Nors S. Obelevičius turi nemažą vadovavimo savivaldybei patirtį, bet, praėję ir šie metai pareikalavo sprendimų, kuriuos priimant ne visada galėjo pasitarnauti patirtis.

„Iš tiesų karantinas, darbas savotiškomis karo sąlygomis buvo iššūkis, – pasiteiravus, kuo ypatingas jam yra šis laikas, sako pašnekovas. – Kai kuriems žmonėms savivaldoje bei sveikatos

apsaugos sistemoje jis buvo per sunkus. Viena vertus, karantinas labai vargina, trūksta kelionių, svečių, bendravimo, kita vertus, praeitais metais, kadangi turėjome nemažai iš anksto parengtų techninių projektų, pasinaudojome Vyriausybės suteiktomis galimybėmis ir gerokai pasistūmėme į priekį su kelių asfaltavimu ir remontu. Suvaldant COVID-19 pandemiją, man pasisekė, kad vicemeras Dainius Žiogelis turi sukaupęs didelę patirtį valdant afrikinio kiaulių maro pandemiją.“

Viešojoje erdvėje teigiama, kad mūsų gyvenimas nebegrįš į ankstesnes vėžias, kad nebegyvensime taip, kaip gyvenome. „Kad nebus taip, kaip anksčiau, faktas. Kaip nepataisomas optimistas aš įžvelgiu ir teigiamų dalykų regionams, nes vis daugiau darbuotojų ir žmonių dirba nuotoliniu būdu ir kitaip jau nebus. Dalis nuotoliniu būdu dirbančių jaunų žmonių pastebėjo, kad taip dirbant nebūtina gyventi didmiestyje, o gyvenimas, pavyzdžiui, Anykščiuose, turi daug privalumų: grynas oras, jokių eilių darželiuose, mokyklose, kultūros renginių pasiūla, pigesnis pragyvenimas ir kt. Tad Anykščių krašte pamažu daugėja jaunų žmonių. Antra vertus, karantinas pristabdė keliones į užsienį ir tautiečiai suprato, kad galima keliauti ir ilsėtis Lietuvoje“, – optimistinių pandemijos pusių mato Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius.

Anykščių safari.

LIETUVIŲ KALBOS PUOSELĖTOJA BOSTONE

Gailutė Urbonaitė-Narkevičienė – Bostono lituanistinės mokyklos direktorė, Amerikoje gyvenanti jau 26-erius metus. Su savo būsimu vyru, Amerikos lietuviu, Gailutė susipažino Lietuvoje, kai jis atvyko mokytis lietuvių kalbos, o pašnekovė tuo metu dirbo Vilniaus universitete (VU) lituanistinių studijų katedroje. G. Urbonaitė-Narkevičienė pažymi, kad jos vyras niekada nebuvo jos studentas!

Kokie keliai Jus atvedė į JAV?

Atvykome pabandyti pagyventi JAV metams laiko su vienu lagaminu. Tai buvo sunkių išbandymų metas – po metų bandėme grįžti gyventi į Lietuvą, deja, viskas nebuvo taip paprasta ir kasmet idėja gyventi Lietuvoje tolo, ypač tuomet, kai JAV gimė mūsų vaikai. Pagal išsilavinimą esu lituanistė, man labai pasisekė, kad pradėjau studijuoti dvikalbystę, vaikų kalbą net nežinodama, kad ateityje pati turėsiu dvikalbių vaikų. VU Lituanistinių studijų katedroje įgytos žinios man kasdien praverčia dirbant ir Bostono lituanistinėje mokykloje, kurioje dirbu jau 21-erius metus.

Papasakokite plačiau apie Bostono lituanistinę mokyklą?

Labai džiaugiuosi, kad Amerikoje man pavyko surasti profesinę erdvę ir plėtoti lietuvių už Atlanto. Bostono lituanistinė mokykla yra mano kūdikis, bendradarbiaujame su Lietuvos ir JAV universitetais, dalyvaujame įvairiuose projektuose. Ši mokykla – antra pagal senumą lituanistinė mokykla už Lietuvos ribų, įkurta 1949 metais, šešiais mėnesiais mus lenkia tik Los Andželo lituanistinė mokykla. Labai didžiuojuosi, kad, gyvuodami jau 72-us metus, sugebame būti ne tik paprasta mokyklėle. Turime gilią intelektualines tradicijas, nes mūsų mokykloje dirbo lietuvių išeivijos pokario žviesuliai, tokie kaip poetas Bernardas Brazdžionis, archeologė ir antropologė Marija Gimbutienė (kuriai dedikuoti šie metai), visi tie žmonės, kurie dėjo pamatus lietuviškajai pokario kultūrai, parašė Bostono lietuvių enciklopediją. Bostonas buvo lietuviybės lopšys ir labai gera terpė lietuviškajam patriotizmui vystytis. Daugybė iš Lietuvos sunkiai išvykusių žviesulių Amerikoje dirbdavo sunkius, mažai kvalifikacijos reikalaujančius darbus fabrikuose, skerdyklose, o savaitgaliais apsilikdavo savo geriausių kostiumus ir atėdavo į lituanistinę mokyklą lyg į šventę mokytis vaikų lietuvių kalbos ir tradicijų, kur sudėdavo visą savo dūšią. Ši pokario karta parašė labai daug svarbių

vadovėlių, knygų, kultūrinių veikalų, sudėjo stiprius akademinius ir bendruomeninius pamatus Bostone ir jie yra juntami iki šiol. Noriu žemai nulenkti galvą prieš visus tuos žmones, kurie šventai tikėjo lietuviybės idėja, įkvepia mus toliau dirbti, ir labai džiaugiuosi, kad man tenka jų misiją ir viziją lituanistinėje mokykloje tęsti. Viena yra lietuvių suburti kartu, visai kas kita – juos išlaikyti tokį ilgą laiką. Bostono lietuvių motyvacija, žinoma, keitėsi metams bėgant. Iki Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo devyniasdešimtaisiais, lietuvių Bostone būrė laisvės idėja. Reikėjo išlaikyti lietuviškąją kultūrą ir kalbą, tai buvo lyg alternatyviosios sistemos kūrimas, vizija už Lietuvos ribų. Atkūrus Nepriklausomybę, ta baimė netekti lietuviškosios kultūros, istorijos ir kalbos tarsi dingio ir tėvų motyvacija vaikus vesti į lituanistinę mokyklą tapo vienu didžiausių iššūkių. Šiuo metu visose klasėse lituanistinėje mokykloje turime apie 130 aktyvių mokinių nuo 18 mėnesių kūdikių iki 80-mečių studentų suaugusiųjų grupėse. Iš visų mokinių net 75 proc. studentų yra iš mišrių šeimų, kur tik vienas iš tėvų turi lietuviškus šaknis ar yra lietuvių kilmės. Suskaičiuojame net šešiolikos kitų tautybių atstovus. Tai – didžiulė tautybių mišrainė, mes džiaugiamės ir didžiuojamės mūsų studentų multikultūriškumu. Kaip nebūtų keista, pandemijos metu atsirado naujų studentų, kurie pradėjo lankyti pamokas virtualiai, nes anksčiau dėl didelių atstumų studentai negalėjo lankyti mokyklos. Labai džiugu, kad mokykloje turime ir trečios ar ketvirtos kartos lietuvių palikuonių, kurie laiko save lietuviais, kalba lietuviškai ir išlaiko lietuviškas tradicijas.

Rengiate Lietuvių kalbos ugdymo programas savaitgalinėms JAV mokykloms, bendraujate su kitomis lietuvių bendruomenėmis. Ar Bostono lietuvių bendruomenė skiriasi nuo kitų JAV lietuvių bendruomenių?

Lietuviai Bostone yra labai išsilavinę, didelis procentas lietuvių Bostone yra pasiekę aukščiausius akademinius laipsnius ir užlipę karjeros laiptais, užima labai atsakingas pareigas, daug mokslo ir medicinos darbuotojų, tai susiję ir su Bostono miesto specifika – tai lyg europietiškos kultūros lopšys, čia įsikūrusios vienos geriausių pasaulyje aukštųjų mokyklų, tokių kaip MIT (Masačusetso technologijos institutas), Harvardas, Bostono universitetas, Berkliis, teatrų, muziejų, kurie pritraukia ir savotiškus lietuvių ir kitų tautų atstovus. Tai – mūsų išskirtinis bruožas lietuvių bendruomenėje. Labai džiaugiuosi, kad galėjau prisidėti prie JAV lietuvių bendruomenės Švietimo tarybos ir turėjau galimybę patobulinti senąją lituanistinio mokymo turinį ir gaires, kuris yra pokario lietuvių pedagogų nuopelnas. Laikui bėgant bet

koks mokymo turinys ir programos morališkai pasensta, metodikos keičiasi, lietuvių bendruomenės labai reikėjo naujų lietuvių kalbos vadovėlių arba jų atnaujinimo. Pradėję gilintis pamatėme, kad turime ir daugiau problemų: norint atnaujinti programas, reikia nustatyti vaikų kalbos lygį, o norint įvertinti tai, reikia vaikų kalbos lygių aprašų, tyrimų ta tema. Tai buvo lyg uždavinių, kuriuos turėjome įveikti, kompleksas. Todėl pradėjome nuo idėjos, kad reikia sukurti naują lietuvių kalbos mokymosi programą, sukurti naują variantą, kuris būtų atnaujintas ir turinio prasme ir būtų lengviau suprantamas kitų lituanistinių mokyklų mokytojams. Dauguma šių išeivijos mokyklų dirba tik savaitgaliais, lietuvių kalbos mokytojai turi kitus darbus ir neturi tiek daug laiko gilintis į kompleksinę mokymo struktūrą. Pamatėme, kad yra poreikis išgryninti mokymo turinio aprašą ir pagelbėti mokytojams, sudėlioti prieinamą ir lengvą naudoti mokymo programą ir jos pagalba kurti mokymo priemones ir testavimo sistemą. Taip aš kartu su kolege iš Lietuvos Rita Mikelionyte pirmiausiai sukūrėme pačias programas. Tada gimė keturi pagal jas parengti vadovėliai. Šiuo metu kuriame 5-ą ir 6-ąją vadovėlius ir po truputį stumiamės į priekį, bandant atnaujinti lituanistinę išeivijos mokymą.

Džiaugiuosi, kad pavyko išlaikyti ir profesinius ryšius su VU lituanistinės katedros darbuotojais, jie atvyksta skaityti seminarų, prisideda patarimais. Į akademiinių draugų būrį įsitraukė ir Vytauto Didžiojo Universitetas. Dažnai pagalvoju, kad be bendradarbių ir draugų iš Lietuvos pagalbos ir palaikymo – nebūčiau tiek daug atlikusi. Kartais užsimirštu, kad dirbu ir gyvenu JAV, o ne Lietuvoje.

Esu labai dėkinga Seimo narei Daliai Asanavičiūtei, ji pati tiesiogiai yra susidūrusi su lituanistinio švietimo iššūkiais, į dienos šviesą pakėlė daugiasluoksnes lietuviškojo mokymo problemas diasporoje ir pakėlė

„Bendradarbiaujame su Lietuvos ir JAV universitetais, dalyvaujame įvairiuose projektuose“, - pasakoja Gailutė Narkevičienė (antra iš dešinės).

jas į naują lygmenį. Jaučiame palaikymą iš kitų Lietuvoje esančių žmonių, kurie supranta lietuvių bendruomenių reikiamybę visame pasaulyje. Jeigu nekviessime išeivijos lietuvių jungtis į lituanistines mokyklas, nemokysime tapatybės, leisime nutautėti keliems šimtams tūkstančių pasaulio lietuvių, po dešimties ar penkiolikos metų skambiomis frazėmis nebebus ko kviešti grįžti atgal į Lietuvą.

Dėkojame už pokalbį

Kalbino Ieva Cataldo

PASAULIO LIETUVIAI PRISTATO „PILIETYBĘ“

Loreta KAŠKELIENĖ

Aktyvūs pasaulio lietuviai pristato naują projektą, skirtą pilietybės temai ir pilietiško ugdymui „Pilietybė“. Viena iš šio projekto dalyvių – „Globalaus Panevėžio“ ambasadorė Donata Simonaitienė.

„Mūsų tikslas – jungti Lietuvą ir diasporą pilietiškos minties pagrindu, mažinti takoskyrą tarp „mes“ ir „jie“, išplėsti pačią pilietybės sąvoką – nuo paso iki pasaulėvokos. Lietuvoje, gal tai eilinė tema, o

diasporai – labai jautri. Iki šiol tam dedikuotos erdvės nebuvo, o mes manome, kad būtina apie tai kalbėti, nes pilietiška brandūs lietuviai visame pasaulyje – tai saugi Lietuva“, – sako D. Simonaitienė.

„Pilietybė“ – iškalbingas jau veikiančios paskyros socialiniuose tinkluose „Facebook“ ir „LinkedIn“ pavadinimas, žada virsti į pilietiškos minties interneto portalą *Pilietybė.lt*. Tokiam sprendimui penkių žmonių komandą įkvėpė vertybinė bendrystė ir sėkminga veikla, kurios rezultatai buvo įvertinti viešųjų ryšių konkurso „PR Lapės“ apdovanojimu.

„Projektas „Pilietybė“ yra dedikuota informacinė erdvė. Jos tikslas – pilietybės tematikos aktualizavimas, pilietiško ugdymas diasporoje ir Lietuvoje. Siekiame, kad pilietiškas taptų kasdiene, ne vien progine ar priešrinkimine tema. Esame pasiruošę bendradarbiauti su visomis suinteresuotomis organizacijomis, žiniasklaidos priemonėmis ir pavieniais aktyvistais, tikinčiais, kad pilietinė branda padeda vienyti tautą ir kuria saugesnę Lietuvą pasaulyje“, – sako projektą įgyvendinančios VŠĮ „LT Diaspora“ vadovė Lina Dusevičienė.

„Pilietybė“ komandos nariai yra gerai žinomi diasporoje asmenys: tai ekonomikos profesorius dr. Rimvydas Baltaduonis – JAV lietuvių bendruomenės tarybos narys, „Mūsų Metas DABAR“ iniciatorius ir buvęs Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) valdybos narys; profesionalios diasporos telkimo ir įveiklinimo projektų koordinatore Lina Dusevičienė (Lietuva) – ilgametė tarptautinio lietuvių profesionalų tinklo „Global Lithuanian Leaders“ bendradarbė; žurnalistė ir visuomenininkė Daiva Lapėnaitė – Italijos lietuvių bendruomenės apylinkės Sardinijoje pirmininkė; lituanistinio švietimo ekspertė, „Globalaus Panevėžio“ ambasadorė Donata Simonaitienė – lituanistinės mokyklos Airijoje vadovė ir PLB Švietimo komisijos narė; prekinių ženklų strategas Vaidas Matulaitis – PLB valdybos narys, buvęs Estijos lietuvių bendruomenės pirmininkas.

VARĖNOJE ATIDARYTOS LAUKO PARODOS

Balandžio 15 d. visam pasauliui minint Kultūros dieną, prie Varėnos rajono savivaldybės administracinio pastato ir Varėnos kultūros centro suplevėsavo Taikos vėliavos, mieste atidarytos dvi lauko parodos. Priešais savivaldybę Varėnos kultūros centro darbuotojai pristatė retrospektyvią fotografijų parodą „Mes dar dainuosim“, kurioje atsispindi gražiausių Varėnos krašto švenčių ir renginių akimirkos.

Prie Varėnos kultūros centro surengta improvizuota paroda, kurioje ant pakabų supasi spalvingi mėgėjų meno kolektyvų drabužiai. „Kultūros sektoriuje pastarasis pusmetis neįprastai liūdnas – nors renginiai persikėlė į virtualią erdvę, tačiau kolektyvų repetitijos jau seniai nėra galimos. 82 Varėnos kultūros centro mėgėjų meno kolektyvai užmigo giliu karantino miegu ir užsiklojo žmogiškojo kontakto ir saviraiškos stoka. Repetitijų, koncertų, išvykų ilgesys persmelkė visą kultūros bendruomenę. Šiandien iš 942 mėgėjų meno kolektyvų daly-

vių liko tik kostiumai, bet ir tie jau pavargo dulkėti sandėlyje, todėl išėjo paminėti Pasaulinę kultūros dieną taip, kaip šią dieną iškelti Taikos vėliavos eidavo kultūros ir meno darbuotojai. Bet nepapraskime vilties, kad jau labai greitai kultūros centre suksis šokio kolektyvai, repetuos teatras, skambės muzika, o prie durų Jus pasitiks ne beformiai kostiumai, o besišypsantys kultūros darbuotojų veidai. Su pasauline kultūros dieną, išsilgti kultūros centro lankytojai!“, – sakė Varėnos kultūros centro kolektyvas.

Kultūros darbuotojus su profesine švente pasveikino Varėnos rajono meras Algis Kašėta. „Jau penki mėnesiai, kai kultūros įstaigose užgeso šviesos, nesimato laimingų kultūros darbuotojų veidų. Nevyksta koncertai, spektakliai, parodos, festivaliai. Mielieji, sveikindamas su profesine švente – Pasauline kultūros diena, linkiu, kad kuo greičiau sulauktumėt tos dienos, kai galėsite pasidžiaugt savo darbo rezultatais, girdėti žiūrovų plojimus. Linkiu

sėkmės, dėkoju už ištvermę, už kūrybą, už tai, kad ir šioms nelengvomis sąlygomis sugebat surasti būdą, kaip paskleisti savo sumanymus ir darbus“.

„Sveikindamas su Kultūros diena, noriu Jus, mieli kultūros šviesos nešėjai, padrąsinti – ateityje tikrai turėsite galimybių surengti dar daug puikių renginių, parodų ir švenčių. Linkiu Jums sėkmės tęsti pradėtus darbus ir didžiulius savo kilnia profesija“, – sveikino savivaldybės administracijos direktorius Alvydas Verbickas.

GERA ŽINIA PANEVĖŽIUI

Balandžio 14 d., vykusiam Vyriausybės posėdyje patvirtintas Stasio Eidrigevičiaus menų centro (SEMC) Panevėžyje finansavimas iš Valstybės investicijų programos.

„Palaikau SEMC Panevėžyje projektą. Teko dalyvauti šio centro architektūrinio projekto konkurse – recenzavau konkursui pateiktus pasiūlymus – taigi esu susipažinusi su jo idėja. Manau, kad daugiaviečių menų centras, turintis galimybę eksponuoti S. Eidrigevičiaus kūrinius ir kartu plėtoti kitų Lietuvos ir tarptautinių dailės parodų programą, taip pat organizuoti įvairius kultūros renginius ir vystyti įtraukią kultūros edukaciją, gali iš esmės prisidėti prie Panevėžio identiteto konsolidavimo. Jis sukurtų daug papildomų verčių miestui – ne tik kultūros, švietimo, bet ir ekonomikos srityse. SEMC idėja turi jungti

miesto kultūros bendruomenę ir plačiąją visuomenę bei siekti bendrų perspektyvinių vizijų. Geriausia patirtis kartu su pokyčių ir naujųjų generuojama energija tikrai gali sukurti gyvai pulsuojančią tašką ne tik Lietuvos, bet ir didesniame kultūros žemėlapyje“, – SEMC vertę išskiria Nacionalinės dailės galerijos vadovė, dailėtyrininkė ir humanitarinių mokslų daktarė Lolita Jablonskienė.

Stasys Eidrigevičius – plataus diapazono menininkas, kurio kūrybą sunku įsprausti į rėmus. Jis yra vienas žinomiausių šiuolaikinių lietuvių dailininkų – tapytojas, grafikas, plakatų, instaliacijų ir performansų kūrėjas, autorinių spektaklių režisierius. Lietuvoje jam įteikta Nacionalinė kultūros ir meno premija, Panevėžyje steigiamas jo vardo menų centras, o menininko kūryba itin palankiai vertinama visame pasaulyje.

Balandžio 15 d. Vilkiškių rajono savivaldybėje apsilankė UAB „Kautra“ generalinis direktorius Linas Skardžiukas ir UAB „Kautra“ filialo „Vilkiškių AP“ vadovas Marius Jasaitis, kurie atvežė labai svarbų apdovanojimą – „Lietuvos

VILKAVIŠKIUI ĮTEIKTAS MEDALIS

Metų gaminy 2020“ medalį, kuriuo įvertintas bendras savivaldos ir privataus investuotojo kūrinys – naujoji Vilkiškių autobusų stotis.

Nors Lietuvos pramoninių konfederacijos rengiamo kasmetinio konkurso „Lietuvos metų gaminy“ nugalėtojai buvo paskelbti dar praėjusių metų gruodį, tačiau pasidžiaugti Vilkiškių autobusų stoties sėkme ir įvertinimu sutrukdė visoje šalyje įvesti judėjimo ribojimai. Vos tik ši karantino suvaldymo priemonė buvo atšaukta, UAB „Kautra“ vadovai atvyko pasidailinti laimėjimu su Vilkiškių rajono savivaldybės vadovais ir prisiminti nueitą kelią, kol šiuolaikiška, modernizuota Vilkiškių autobusų stotis atvėrė lankytojams duris.

„Džiaugiuosi, kad šis privataus verslo ir savivaldos darnaus bendradarbiavimo pavyzdys ne tik ypatingai papuošė mūsų miestą, sukūrė naujas darbo vietas, bet yra teigiamai įvertina-

mas Lietuvos ir pasaulio mastu“, – susitikimo metu kalbėjo Vilkiškių rajono savivaldybės meras Algirdas Neiberka (*dešinėje*).

Po daugiau nei metus trukusių statybų architekto Gintaro Balčyčio projektuota stotis, darbą pradėjusi 2020 metų kovo mėnesį, jau ne pirmą kartą yra linkniuojama kaip inovatyvumo ir ekologijos pavyzdys, kuriame brandžią teritorijos augmeniją pavyko paversti neatsiejama pastato dalimi. Objektas jau buvo išrinktas tarp 5 geriausių Lietuvos architektūros kūrinių, o architektas pelnė nacionalinę kultūros ir meno premiją už miestui ir žmogui atvirą architektūrą. Simboliška, kad šis apdovanojimas į savivaldybę atkeliavo būtent Kultūros dieną, nes naujoji Vilkiškių autobusų stotis yra tapusi ir puikia kultūrine erdve – čia vyksta koncertai, nuolat eksponuojamos įvairios parodos.

Antrus metus iš eilės kultūros sektoriaus darbuotojų profesinę šventę temdė pandemijos šešėliai. Kaunas šią dieną pasitiko su viltimi, kad jau netrukus ligšiolinius sunkumus pakeis visa eilė pozityvių perversmų. Tikimasi, kad mieste gausiai atnaujinamos kultūrinės erdvės taps atgaiva visiems kūrėjams, o ypač – jubiliejines sukaktis minintiems kolektyvams ir organizacijoms. Tereikia sulaukti, kada pagaliau pavyks nusikratyti karantino pančios.

PASAULINĖ KULTŪROS DIENA **KAUNE**

„Pastarieji metai yra tarsi vėluojančio spektaklio laukimas, bet kauniečių išradingumo ir darbštumo dėka, kultūra rado kelią į miesto gatves, kiemus, langus ir kauniečių širdis. Jūs kuriate tam, kad miestas neliktų be įspūdžių ir gerų emocijų, kai to reikia labiausiai. Plojimai Jums“, – padėkos ir sveikinimo žodžius kultūros srityje dirbantiems kauniečiams ir visiems kūrėjams adresavo miesto meras Visvaldas Matijošaitis. Pasak jo, šie metai kultūros sektoriui Kaune turi būti išskirtiniai, jei tik eilinį kartą planų nesujauks pandemijos grimasos. Sėkmingai užbaigiant anksčiau pradėtus darbus ir pradėdant naujus projektus, mieste duris atvers atgijusios erdvės, kuriose pirmiausia bus laukiami scenos meno žmonės.

Neatsitiktinai Kaunas imasi unikalios iniciatyvos kurti pirmąjį mieste ir visoje šalyje scenos meno mokyklą, paremtą tarpdiscipliniškumu ir mokymo programų tarpusavio integralumu – nuo muzikos, dainavimo, šokio, teatro iki garso ir šviesos technologijų ir kitų užkulisinių subtilybių anapus scenos uždangos. Jau kitąmet Kaunas pasitinka Europos kultūros sostinės metus.

Parengta pagal Rūtos Averkienės, Gerdos Varnelytės, Mindaugo Drąsučio ir savivaldybių pranešimus

SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS DARBUOTOJŲ ATLYGINIMAI ŠIEMET DIDĖJA 3,4 MLN.

Savivaldybių kultūros įstaigų kultūros ir meno darbuotojų atlyginimams valstybės biudžete šiemet papildomai skirta 1,6 mln. eurų. Vasario mėnesio duomenimis, dar 1,8 mln. eurų tam skyrė 54-ios šalies savivaldybės, vykdydamos su Kultūros ministerija pasirašyto bendradarbiavimo memorandumo nuostatas.

Memorandumas kviečia savivaldybes savo biudžetuose tikslingai numatyti papildomų lėšų kultūros darbuotojų atlyginimams ir prisidėti prie jų didinimo bent tokia pat dalimi, kokia yra skiriama valstybės biudžeto dotacija kiekvienai savivaldybei. Bendras valstybės ir savivaldybių indėlis memorandumo nuostatas įgyvendinusiose savivaldybėse šiemet leidžia kultūros ir meno darbuotojų atlyginimus vidutiniškai padidinti 45 eurai. Vien valstybės biudžeto lėšos minėtą darbo užmokesį leidžia didinti vidutiniškai 21,5 euro.

„Sveikintina, kad savivaldybės išgirdo Kultūros ministerijos ragi-

nimus ir skyrė net šiek tiek daugiau lėšų atlyginimams didinti, nei įpareigojo memorandumas. Kviečiame prie jo įgyvendinimo prisidėti dar to nepadariusias savivaldybes ir visiems drauge užtikrinti geresnes sąlygas kultūros darbuotojams“, – sakė kultūros viceministras Albinas Vilčinskas.

Kultūros ministerijos duomenimis, sprendimų solidarai sava dalimi prisidėti didinant kultūros darbuotojų atlyginimus dar nebuvo priėmusios 6 savivaldybės: Akmenės, Raseinių, Šilutės, Širvintų, Švenčionių rajonų ir Vilniaus miesto. Ženkliai daugiau lėšų, nei įsipareigota pagal memorandumą, skyrė Kauno, Panevėžio, Šakių, Varėnos, Vilniaus, Zarasų rajonų ir Kauno miesto savivaldybės.

Iš viso 2021 metų valstybės biudžete kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčiui didinti numatyta 5,8 mln. eurų

Kultūros ministerijos inf.

GYVENIMAS IR VERSLAS NEGALI SUSTOTI **DAR KARTĄ!**

Vienas iš sprendimų – termovizorinės sistemos, matuojančios žmonių kūno temperatūrą.

Vienas užkardytas atvejis – finansinė grąža nuo

10 000 EUR

1858 www.argus.lt

SOCIALINIS DIALOGAS NE MADA, O REALYBĖ

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Balandžio 20 d. Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA) surengė virtualų seminarą „Savivaldybių vaidmuo plėtojant socialinį dialogą vietos lygmeniu: kolektyvinių sutarčių socialinių paslaugų srityje įgyvendinimo galimybės“. Seminare dalyvavo daugiau kaip 80 dalyvių.

Kaip pažymėjo seminaro dalyvius sveikinusi LSA administracijos direktorė Roma Žakaitienė, socialinis dialogas svarbus tiek valstybės, tiek savivaldybių lygmenyje. „Labai džiugu, kad šiame seminare dalyvauja ne tik pilotinės, bet ir kitos savivaldybės, kad kartu galėsime panagrinėti, kokia yra kolektyvinių sutarčių sudarymo socialinių paslaugų srityje situacija. Mums reikia labai daug pasimokyti, pasinaudoti esama gerąja patirtimi kaip plėtoti socialinį dialogą. Mūsų partneriai iš Norvegijos daugelį metų įgyvendindami kolektyvines sutartis ne tik vietos, ne tik šakos, bet ir savivaldos lygmeniu, turi gerosios patirties ir galimybę su mumis ją pasidalinti“, – kalbėjo direktorė.

Seminaro dalyvius sveikino ir Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė Irena Petraitienė. „Šis projektas yra svarbus mums visiems, nes socialinis dialogas suteikia galimybę derėtis, susitarti dėl geresnių darbo sąlygų, daugelį problemų spręsti kompromiso keliu“, – sakė Irena Petraitienė, kviesdama aktyviau burtis ir profesines sąjungas ir pajusti jų naudą tiek darbuotojams, tiek darbdaviams.

Pasak seminaro dalyvavusio ir projekto partnerių iš Norvegijos atstovo – Norvegijos vietos ir regionų valdžių asociacijos patarėjas Bjorn Rongever, vienas šio projekto tikslų – norvegų patirtis. „Šiame seminare mes pasidalinsime Melhus savivaldybės patirtimi, kaip socialinis dialogas vyksta neformaliame lygmenyje, parodysime jo įtaką organizacijos vystymesi ir socialinio dialogo svarbą didinant vadovo kompetencijas“, – seminare pristatomą patirtį apibūdino Norvegijos atstovas.

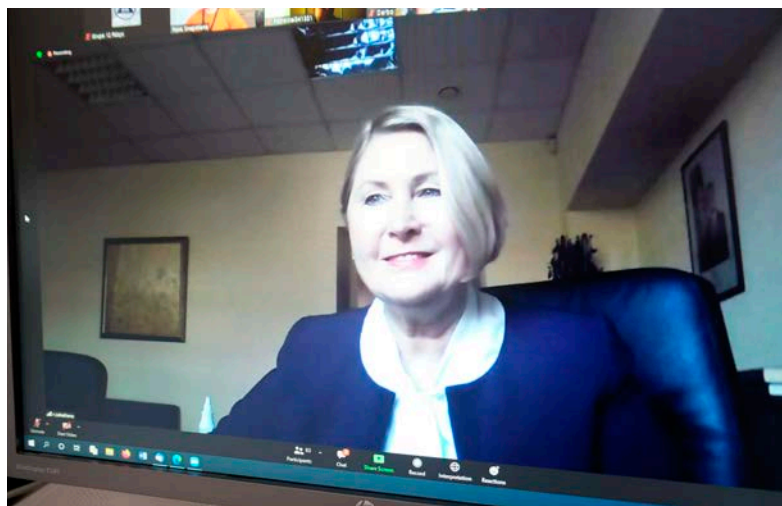
PROJEKTĄ PASKATINO PROBLEMOS

Kaip „Savivaldybių žinioms“ teigė LSA patarėja ir projekto ekspertė Audronė Vareikytė, socialinių paslaugų įstaigose prasidėjęs kolektyvinių sutarčių pasirašymas išryškino problemas. „Pasirašant kolektyvines sutartis darbdaviui atstovauja įstaigos vadovas, kuris disponuoja savivaldybės tarybos patvirtinto biudžeto lėšomis. Pasirašant kolektyvinę sutartį darbuotojai išsideri geresnių darbo sąlygų, didesnio atlyginimo, bet šiems pokyčiams reikalingos papildomos lėšos, kurių įstaiga dažnai neturi. Problemų kiltų mažiau, jei į socialinį dialogą rengiant ir pasirašant kolektyvinę sutartį būtų įtraukiama ir savivaldybės administracija. Matome, kad Norvegijoje šis bendradarbiavimas labai sėkmingai vyksta ir tikimės, kad įgyvendinant projektą mums pasiseks Lietuvoje adaptuoti norvegų patirtį, socialiniame dialoge svarbu visapusiškas bendradarbiavimas ir pasitikėjimas“, – projektą apibūdina Audronė Vareikytė.

Pasak projekto „Socialinis dialogas ir kolektyvinės sutartys Lietuvoje“ vadovės levos Andriulaitytės, projektas prasidėjo 2020 m. vasario mėnesį ir planuojamas baigti 2021 m. spalio 31 d. Projektas finansuojamas Norway Grants 2014–2021 finansavimo mechanizmo lėšomis. LSA projektą įgyvendina su partneriais – Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinė sąjunga bei Norvegijos vietos ir regionų valdžios asociacija (KS). Taip pat projekte dalyvauja penkios atrinktos pilotinės savivaldybės. Tai Utenos, Rokiškio, Trakų rajonų, Marijampolės ir Vilniaus m. savivaldybių administracijos. Šiose savivaldybėse jau veikia profesinės sąjungos, tad projektu siekiama išplėsti ir sustiprinti jose prasidėjusį socialinį dialogą, įgyvendinant projekto veiklas. Vėliau jų patirtis ir įgytos žinios bus perduotos kitoms savivaldybėms. Projekto tikslas – sustiprinti socialinį dialogą

ir skirtingų socialinio dialogo šalių bendradarbiavimą bei paskatinti savivaldybių administracijų įsitraukimą į socialinį dialogą socialinių paslaugų sektoriuje, taip pat suteikti žinias ir praktinius įgūdžius socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų srityje. Įgyvendinant projektą parengta socialinių paslaugų kolektyvinės šakos sutarties įgyvendinimo analizė, susipažįstama su Norvegijos patirtimi, organizuotas forumas pilotinių savivaldybių specialistams, profesinių sąjungų bei socialinių paslaugų sektoriaus atstovams ir seminaras apie socialinį dialogą visoms savivaldybėms. Taip pat bus surengti mokymai, kuriuose dalyvaus savivaldybių administracijos ir socialinių paslaugų įstaigų vadovai, profesinių sąjungų nariai ir projekto baigiamoji konferencija.

Praėjusių metų gruodžio 16 d. surengtas nuotolinis forumas-diskusija „Savivaldybių vaidmuo skatinant socialinį dialogą“. Kadangi karantinas sutrukdė numatytą pilotinių savivaldybių vizitą į Norvegiją, buvo surengtas nuotolinis forumas, kuriame pristatyta Norvegijos savivaldybių, profesinių sąjungų ir Norvegijos savivaldybių asociacijos kaip

Roma Žakaitienė: Labai džiugu, kad kartu galėsime panagrinėti, kokia yra kolektyvinių sutarčių sudarymo socialinių paslaugų srityje situacija.

Audronė Vareikytė: Matome, kaip svarbu socialiniame dialoge visapusiškas bendradarbiavimas ir pasitikėjimas.

darbdavių organizacijos patirtis ir veikla, socialinio dialogo šioje šalyje situacija prielaidos ir sistema.

Norvegijos atstovų teigimu, kuriant socialinį dialogą svarbiausia yra bendradarbiavimas, pasitikėjimas ir aiškus atsakomybių pasidalinimas tarp sektoriaus dalyvių.

TYRIMO REZULTATAI

Igyvendinant projektą buvo atliktas tyrimas „Kolektyvinių sutarčių socialinių paslaugų srityje rengimo ir įgyvendinimo praktika savivaldybėse bei tobulinimo galimybės“. Seminare tyrimo rezultatus pristatė Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto tyrėja, Policy Impact Lab tyrimų vadovė Ieva Giedraitytė, Policy Impact Lab direktorė Elma Paulauskaitė ir Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto tyrėjas dr. Marius Kalanta.

Kaip pažymėjo pranešėjai, atliekant tyrimą buvo analizuojami dokumentai, rengiami interviu pilotinėse savivaldybėse ir taikyti kiti metodai. Tyrimas parodė, kad trūksta lėšų kolektyvinėms sutartims įgyvendinti, darbuotojų ir darbdavių bendradarbiavimo, ir pasitikėjimo bei informacijos. Taip pat pastebėtos atstovavimo darbuotojams problemos. Be to, skirtingose savivaldybėse skiriasi socialinės politikos išmanymas. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto savivaldybėje vykusioje fokus grupėje daug daugiau diskutuota apie socialinės politikos ir teisėkūros elementus, parodant jų geresnį išmanymą, tikėtina, susijusį su gaunama informacija ir buvimu „arčiau“ politinių procesų. Mažesniuose miestuose daugiau dėmesio skirta socialinių darbuotojų darbų sąlygoms ir jų įtakai socialiniam dialogui.

Tyrėjai siūlo trumpuoju vidutiniu laikotarpiu skatinti teritorinių kolektyvinių sutarčių pasirašymą, stiprinti socialinį dialogą savivaldybių lygmeniu. Vidutiniu ilguoju laikotarpiu – inicijuoti diskusiją kas gali būti darbdavio atstovu teritorinės kolektyvinės sutarties derybose, LSA įtraukimas, sutarties nuostatos, susijusios su finansinio atlygio klausimais ir taikoms tik profesinės sąjungos nariams.

NAUDINGOS NEFORMALIOS DERYBOS

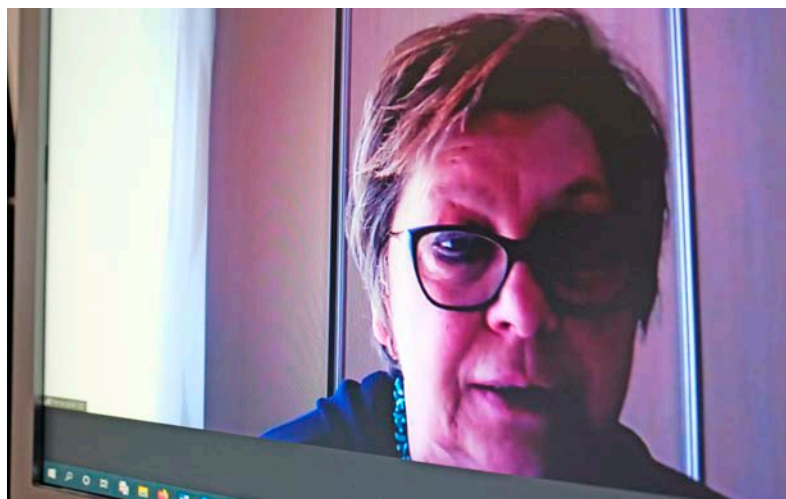
Melhus savivaldybės atstovas Audum Forr ir Norvegijos savivaldybių asociacijos atstovė Katrine Lervik pateikė socialinio dialogo pavyzdį vaikų darželyje. Kaip pabrėžė pranešėjai, tiek administracijos, tiek darbuotojų tikslas vienas – sudaryti kuo geresnes sąlygas darželį lankančioms vaikams, kad jie darželyje gerai jaustųsi. Siekiant tikslo labai svarbus vadovo vaidmuo, o pravedant neformalų socialinį dialogą labai padėjo profesinės sąjungos vadovas. Buvo reguliariai rengiami valandiniai darželyje dirbančių pedagogų, kito personalo susitikimai, per kuriuos būdavo aptariami aktualūs klausimai. Pranešėjai akcentavo, kad siekiant tikslo ir įgyvendinant naujoves labai svarbus yra bendradarbiavimas, pasitikėjimas ir aiškus atsakomybių pasidalinimas.

SIEKIS – STIPRINTI TARPUSAVIO PASITIKĖJIMĄ

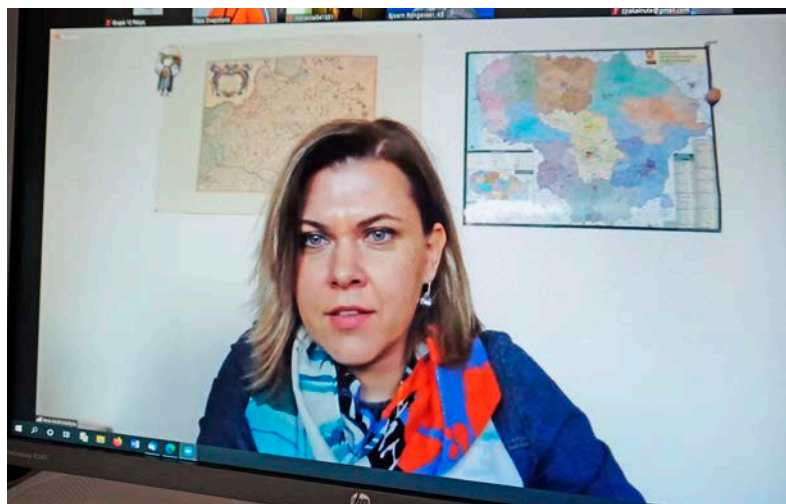
Kolektyvinių sutarčių sudarymą, savivaldybių vaidmenį apžvelgė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio dialogo skyriaus vedėja Aušra Putk. Jos teigimu, kolektyvinių sutarčių Lietuvoje pasirašoma vis daugiau. 2015 metais tik 7 proc. socialinių įstaigų buvo pasirašiusios kolektyvines sutartis, o 2020 metais – jau 17 proc., tačiau trūksta socialinio dialogo.

Kolektyvinių sutarčių sudarymo ir atnaujinimo patirtimi dalijosi Vilniaus miesto socialinės paramos centro profesinės sąjungos pirmininkė, laikinai einanti direktoriaus pavaduotojos pareigas Birutė Melianienė.

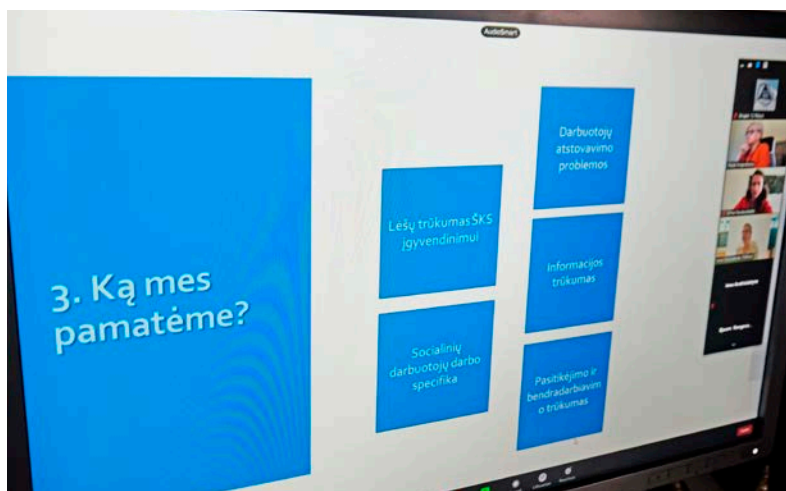
„Gerai, kad jau kalbame apie socialinį dialogą, nes kol kas jo kultūra nėra tokia, kokia yra vakarų šalyse. Tačiau vien tai, kad mes jau kalbame, rodo, kad socialinis dialogas nėra mados reikalas, bet kad tai yra realybė, – po seminario „Savivaldybių žinioms“ mintimis dalijosi projekto ekspertė Audronė Vareikytė. – Matome, kad rezultatas priklauso nuo bendradarbiavimo ir pasitikėjimo vieni kitais. Kai darniai ir pasitikėdami vieni kitais dirbsime, nereikės kontrolių, ir rezultatas bus geresnis. Tačiau bendradarbiavimo kultūra iškart neįgyjama, reikia tartis, diskutuoti ir

Irena Petraitiene: Šis projektas yra svarbus mums visiems, nes socialinis dialogas suteikia galimybę derėtis, susitarti dėl geresnių darbo sąlygų, daugelį problemų spręsti kompromiso keliu.

Ieva Andriulaitytė: Pilotinėse savivaldybėse jau veikia profesinės sąjungos, tad projektu siekiama išplėsti ir sustiprinti jose prasidėjusį socialinį dialogą.

Tyrimas parodė, kad trūksta lėšų kolektyvinėms sutartims įgyvendinti, darbuotojų ir darbdavių bendradarbiavimo, pasitikėjimo ir informacijos.

rasti susitarimą. Tikimės, kad padės mokymai, geroji norvegų patirtis, kurios patirties pavyzdžių jau turime. Tikiu, kad bendradarbiaujant mums pavyks rasti savivaldybėms tinkamą socialinio dialogo modelį, į kurį būtų įtraukiami ir savivaldybių administracijų vadovai. Sustiprinus socialinį dialogą, kolektyvinių sutarčių bus daugiau.“

REGIONINĖ POLITIKA: NUO KVAZI IKI REALAUS REZULTATO

Gerbiamas viceministre, kokioms sritims tenka skirti daugiausia dėmesio?

Viceministru dirbu tik tris mėnesius, esu paskirtas nuo 2021 m. pradžios. Kompetencijos sritys: regioninė politika ir migracija.

Einant šias pareigas kaip pasitarnauja patirtis, įgyta dirbant savivaldybėje?

Patirtis visada reikalinga. Savivaldoje esu jau 26 metus nuo 1995 metų, 10 metų dirbau Zarasų rajono meru (pirmą kartą išrinktas 1997 m.), 7 metus vicemeru, 8 kadencijas be pertraukos esu renkamas Zarasų rajono tarybos nariu.

Tarptautinė patirtis irgi praverčia. Nuo 2006 m. atstovauju Lietuvos savivaldai Europos regionų komitete, 10 metų vykdžiau Komiteto viceprezidento pareigas ir vadovavau Lietuvos delegacijai, 2010–2015 m. buvau išrinktas Regionų komiteto Ekonominės ir socialinės komisijos (ECOS) pirmininku. Nemažai esu rengęs Komiteto teisės aktų (Nuomonių). Viena jų – Regionų ir vietinės valdžios nuomonė apie migracijos politiką siejasi su mano dabartine viceministro kompetencija.

Kokius savivaldai svarbius klausimus, atsineštus iš darbo savivaldoje, esate pasirengęs spręsti?

Pagrindinis tikslas – kaip per Regioninę politiką suteikti savivaldai daugiau galimybių atliepti vietos gyventojų ir bendruomenių poreikius bei lūkesčius. Dažniausios savivaldybių problemos yra finansinės. Skolinimosi limitai, vykdomoms funkcijoms neatitinkančios finansinės galimybės, pandemijos veikiama ekonominė situacija, jaučiamas neapibrėžtumas dėl biudžeto vykdymo. Pastaraisiais mėnesiais ženkliai išaugęs nedarbo lygis didina spaudimą socialiniam sektoriui ir savivaldybių biudžetų pajamoms.

Kita vertus, jaučiamas spaudimas ir iš darbdavių, kad vietinė darbo jėga tampa per brangi ir prašoma didinti kvotas įvežti darbuotojus iš trečiųjų šalių – pirmiausia iš Ukrainos ir Baltarusijos.

Jūsų suvokimu, kas yra regioninė politika, nes vienokį apibrėžimą teikia ekonomistai, kitaip ją supranta savivaldybininkai, dar kitaip centrinės valdžios atstovai?

Iš tiesų – regioninę politiką ir jos tikslus kiekvienas visuomenės narys supranta šiek tiek skirtingai, nes vertina per savo patirtį, savo poreikius ir lūkesčius. Dėl pagrindinio siekio, tikriausiai, visi sutaria – regioninė politika turi siekti sudaryti panašias gyvenimo sąlygas, gyvenimo kokybę visiems valstybės gyventojams. Ir tai nėra blogai. Turėdami bendrą viziją galime diskutuoti apie jos pasiekimo būdus. Ir čia tikriausiai vėlgi galima rasti bendrą sutarimą – nėra vieno būdo, kaip galėtume pasiekti tokį lygį, kad atlieptume visus lūkesčius. Ir čia svarbiu elementu tampa kiekvienos vietovės specifika ir gebėjimas nustatyti ir spręsti savo problemas pasinaudojant suteikiamomis finansinėmis galimybėmis. Regioninė politika visų pirma yra vietos požiūrio pritaikymas sprendžiant aktualias problemas, kurios iškyla siekiant atliepti vietos gyventojų lūkesčius. O tam reikia didinti pasitikėjimą savivaldybių ir regionų lygmeniu, sudaryti palankesnes finansavimo galimybes spręsti savivaldybių aktualias problemas, tuo pačiu prisidedant prie visos valstybės vystymosi. Regioninė politika jokių būdu nėra atskirų ministerijų politikų įgyvendinimas regionuose. Tai valstybės politika, siekianti užtikrinti tolygų visos šalies teritorijos vystymąsi, įgalindama vietos ir regionų lygmenį, taikant vietos plėtros požiūrį svarbiausių problemų sprendimui.

Apie regioninę politiką, tikslus ir lūkesčius kalbamės su vidaus reikalų viceministru Arnoldu Abramavičiumi, turinčiu didelę darbo savivaldoje patirtį. Jis ėjo Zarasų rajono savivaldybės mero, vicemero pareigas. Aktyviai prisidėjo prie regioninės politikos plėtros. Daug metų yra Europos Sąjungos Regionų komiteto tikrasis narys. 2007–2012 m. – Utenos regiono plėtros tarybos pirmininko pavaduotojas, 2011–2013 m. – Utenos regiono plėtros tarybos pirmininkas. 2010–2012 m. – Europos Sąjungos Regionų komiteto Ekonominės ir socialinės politikos (ECOS) komisijos pirmininkas. Nuo 2010 m. – Europos Sąjungos Regionų komiteto viceprezidentas, Lietuvos delegacijos vadovas..

Nors investicijos ir darbo vietų kūrimas labai svarbu regionų plėtrai, bet, manyčiau, ne mažiau reikšmingas švietimas. Tiek bendrasis ugdymas, tiek profesinis rengimas. Mažėjant vaikų skaičiui, savivaldybės mažina mokyklų tinklą, kaip tai deri su regionine plėtra?

Demografiniai procesai neišvengiami – mažėjantis gimstamumas bei vidinė migracija sąlygoja mažėjantį vaikų skaičių savivaldybėse. Švietimas pirmiausia turi būti optimalus. Taigi regionams svarbus klausimas ne mokyklų skaičius atskiroje savivaldybėje, bet aukšta švietimo kokybė. Todėl bendrojo lavinimo ir profesinio ugdymo mokinių pasiekimai – svarbus rodiklis ir regioninės politikos uždaviniuose.

Kol kas susidaro įspūdis, kad regionine politika turi rūpintis vien Vidaus reikalų ministerija, nors turėtų būti visų ministerijų žiūrėjimas viena linkme. Ar neatsitiko taip, kaip Krylovo pasakėčioje apie gulbę, lydeką ir vėžį – kiekviena ministerija sprendžia savus klausimus, o vieningo regioninės politikos modelio, prie kurio puoselėjimo būtų vieningai prisidedama, nėra. Galbūt tas modelis yra kuriamas?

Nauja XVIII LR Vyriausybė numato sukurti tarpinstitucinį koordinavimo mechanizmą ir suderinti atskirų ministerijų vykdomas sektorines politikas regionuose ir savivaldybėse, nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio.

Ar Lietuvoje atliekami tyrimai, susiję su regionų plėtra ir jei taip, kaip panaudojami tyrimo rezultatai?

Regioninėje politikoje, kaip ir bet kurioje kitoje viešosios politikos srityje, kuriose laikomasi gero valdymo principų, priimami sprendimai turi būti pagrįsti objektyviais duomenimis. Todėl beveik visais atvejais yra atliekami tyrimai, analizės ar vertinimai, kurie leistų įvertinti galimus sprendimus ar jų alternatyvas. Pavyzdžiui, pastaruoju metu buvo atliktas tyrimas ir įvertintos galimybės įgyvendinti regioninį viešojo transporto organizavimo modelį. Šiuo metu vyksta diskusijos, kurių pagrindu bus galima pasiūlyti vienokius ar kitokius sprendimus viešojo transporto organizavimo srityje.

Kita vertus, būtina įsivertinti ir regioninės politikos įgyvendinimo priemonių efektyvumą, kad ateityje būtų galima priimti optimalius sprendimus. Tačiau ne visada įmanoma sprendimus pagrįsti prielaidomis ar gerąja praktika. Taip dažniausiai atsitinka, kuomet norima įgyvendinti inovatyvius sprendimus. Tokie sprendimai reikalauja ir naujo požiūrio, ir būtinybės išbandyti tai praktiškai. Tokio tyrimo, kuomet išbandome praktiškai mažesne apimtimi, pavyzdžiui, yra funkcinę zonų (Tauragė+ ir Šalčininkai+) bandomosios iniciatyvos. Įgyvendinus iniciatyvų bandomąjį projektą bus parengtos metodinės rekomendacijos, kurių pagrindu galės būti vystomos ir kitos funkcinės zonos.

Deja, dažnai išoriniai tyrimai išvada ir atsakymus suponuoja pagal užsakovo numatytą kryptį. Vienokie tyrimai pagrindžia, kad regioninė politika neduoda rezultatų ir nėra tikslinga (vieno arba dviejų su puse miestų koncepcijos), kitokie tyrimai rodo, kad pasitelkiant regionų stiprybes ir galimybes rezultatas visose regionuose įmanomas. Taigi išvada kartais gaunamos prieštaringos.

Ką manote apie regionų specializaciją ir kiek ji reikalinga?

ES dažnai kalbama apie įsmaniąją (Smart) specializaciją. Lietuvoje regioninė specializacija traktuotina kaip stiprybių ir galimybių rinkinys, galintis būti regiono ekonomikos varikliu. Specializacijos turės atspindėti ir Regionų plėtros planuose.

Jūsų manymu, kas gali paspartinti regionų stiprinimą?

Daug faktorių lems procesą: regiono ambicijų ir galimybių santykis, darnus sutarimas tarp savivaldybių pačiame regione, papildomos ES finansinės paramos galimybės.

Susidaro įspūdis, kad iki šiol regionų politikoje labai daug saviapgaulės ir nesamas neretai pateikiamas kaip esamas. Ar nėra grėsmės, kad ir savarankiškos regionų plėtros tarybos tik papildys saviapgaulių sąrašą. Na, vienas kitas projektėlis be didesnės regiono plėtros vizijos ir puikios ataskaitos apie sėkmingai įgyvendinamą regionų politiką?

Regioninės plėtros įstatymas priimtas jau 2000 m. Du dešimtmečius veikia ir regionų plėtros tarybos. Tada buvo nustatytas regioninės politikos tikslas – mažinti skirtumus tarp regionų ir pačių regionų viduje. Deja, per dvidešimt metų skirtumai tarp skirtingų regionų tik padidėjo.

Naujoji 2020 m. Regioninės plėtros įstatymo redakcija suteikė taryboms juridinį statusą ir naujas funkcijas bei finansines galimybes naujam ES finansiniam periodui (apie 30 proc. ES paramos). Šiame laikotarpyje (2013–2020 m.) ES parama tikėtina sudarys tik apie 16 proc.

Per ES narystės laikotarpį nuo 2004 m. – Regionų plėtra tapo ministerijų sudaromais galimybių menu tam tikram ES fondų finansavimui gauti, dažnai nesiejant su realiais ekonominiais ir socialiniais poreikiais.

Europos Sąjungoje regionų politika vykdoma kelias lygiais. Nuo 2018 m. Lietuva padalinta į du atskirus NUTS2 lygio statistinius regionus. Taip pat apskričių teritorijos priskirtos NUTS3 regionams, kuriuose agreguojama regioninė statistika. Taigi Lietuvoje regionų sąvoka istoriškai susitapatino su Konstitucijoje numatyta apskričių sąvoka. Beje, Lietuva pagal gyventojų skaičių gali būti padalinta ir į tris statistinius regionus.

Pažymėtina, kad mūsų savivaldybės yra vienos didžiausių ES pagal gyventojų skaičių ir vykdo pakankamai plačias funkcijas, turi administracinius gebėjimus vykdyti sudėtingus ES fondų finansuojamus projektus. Taigi kol kas Regionų plėtros tarybas greičiau galima pavadinti Kvazi-regioniniais subjektais, nes realios politikos savininkai yra arba ministerijos, vykdančios savo sektorinę politiką, arba pačios savivaldybės.

Naujai sukurtos regioninės plėtros tarybų administracijos turėtų būti varikliu, rengiant ir įgyvendinant Plėtros planus bei siekiant visoms apskrities savivaldybėms priimtino tikslo ir rezultato.

Iki 2010 m. veikiančios Apskrities viršininkų administracijos iš dalies vykdė regioninę politiką kaip centrinės valdžios subjektas. Nuo 2021 m. konstruojamas modelis per regioninės plėtros tarybas vykdyti subalansuotą tiek sektorinę, tiek ir savarankišką politiką.

Ateitis parodys. Tikrai regioninei politikai vykdyti reikalingos regioninės institucijos, savarankiškas biudžetas numatytoms funkcijoms vykdyti ir bendri socialiniai ir ekonominiai tikslai.

Norint sukonstruoti tvarų modelį ateityje, galimai bus reikalingas LR Konstitucijos keitimas, numatantis antro (apskrities) lygio savivalda su renkama (arba atstovaujama) Regiono Taryba ir savarankišku biudžetu. Besibaigiant 2021–2027 m. finansiniam periodui, bus proga pasvarstyti ir apie tai. Gal apie 2030 m. prieisime ir prie dviejų lygių savivaldos modelio.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Justė Brigė

PROJEKTAS LEIS GERIAU PAŽINTI ŠIAURĖS LIETUVOS PAVELDO VERTYBES

Keturi šiaurinės Lietuvos savivaldybės įgyvendino bendrą projektą, kurio metu prie kultūros ir gamtos paveldo objektų buvo įrengti informaciniai stendai, o prie jų juos vedančių kelių – kryptį nurodantys kelio ženklai.

„Biržų, Kupiškio, Pasvalio ir Rokiškio rajonų savivaldybės jungiančių turizmo trasų ir turizmo maršrutų informacinės infrastruktūros plėtra“ – taip vadinasi Europos regioninės plėtros fondo lėšomis finansuotas projektas. Jo metu iš viso įrengti 179 informaciniai kelio ženklai, kurie padės lengviau pasiekti norimą kultūros ar gamtos paveldo vietą. Kai kuriose iš šių vietų lankytojus nuo šiol pasitiks informaciniai stendai su išsamiais aprašymais ir nuotraukomis. Tokių stendų įrengta 18. Be to, keturių savivaldybių centruose pastatyti 8 didesni informaciniai stendai, kurių abiejose

pusėse pateikti miesto ir rajono žemėlapiai bei įdomiausių lankytinų objektų nuorodos. Šie stendai šviečia ir tamsiuoju paros metu. Kadangi projektu buvo sukurtas keturias savivaldybes jungiantis turizmo maršrutas, specialūs stendai skirti bendrai visų keturių rajonų informacijai. Šie stendai įrengti prie pagrindinių savivaldybės jungiančių kelių, poilsio aikštelėse ir kitose vietose, kur žmonių judėjimas intensyvesnis. Pėsčiųjų patogumui miestuose ir gyvenvietėse pastatytos 23 krypties rodyklės, padėsiančios lengviau susiorientuoti vietovėje ir planuoti savo laiką.

Šiuo projektu aktualizuota kelios dešimtys šiaurės Lietuvos paveldo objektų. Siekiama Lietuvos gyventojus skatinti dažniau keliauti

ir pažinti savo kraštą, regioną, gerinti atvykstatamąjį turizmą. Tai ypač aktualu šiuo metu, kada dėl galiojančių judėjimo apribojimų kelionių į užsienį tenka atsisakyti. Turime puikias galimybes planuoti savo šalies pažinimą ir apsilankyti Biržų, Kupiškio, Pasvalio ir Rokiškio kraštuose.

Pasvalio rajono savivaldybės Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus inf.

